خراسان روزنامه صبح ایران
یک‌شنبه ۲۴ دی ۱۳۹۶ . ۲۶ ربیع الثانی ۱۴۳۹ . شماره ۱۹۷۳۲

ناصر حکیمی، معاون فناوری های نوین بانک مرکزی در مراسم رونمایی از سامانه صیاد با بیان این که با استفاده از این سامانه صدور چک در همه بانک ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز کشور یک دست و استاندارد خواهد شد، افزود: چک های موجود تا ۱۵ اردیبهشت ماه ۹۷ دارای اعتبار است و درخواست و دریافت از طریق اینترنت بانک انجام می شود و گیرنده چک می تواند از طریق پیامک استعلام چک ها را انجام دهد

امکان استعلام سوابق صادر کننده چک در سامانه صیاد از طریق پیامک

تداوم آمار بالای چک های برگشتی و تاملی بر کارکرد سامانه «صیاد»

صیاد در پی شکار ۱،۵ میلیون چک برگشتی در ماه

حسین بردبار
info@khorasannews.com

هر چند بانک مرکزی اواخر تابستان امسال سامانه صیاد را به‌عنوان سامانه‌ای برای صدور یکپارچه والکترونیک دسته چک طراحی و فعال کرد اما نگاهی به آمارهای منتشر شده در سایت این بانک نشان می دهد آمار چک های برگشتی تفاوت چندانی نکرده است که بیانگر این است عوامل دیگری نیز در مسئله چک های برگشتی باید جدی گرفته شوند. اگرچه هنوز زمان زیادی از راه اندازی سامانه صیاد نمی گذرد و قضاوت درباره اثرگذاری و کارایی این سامانه هنوز زود است اما باید دید چه عوامل دیگری در این مسئله دخیل است و شاید لازم باشد که سامانه صیاد نیز متناسب با برخی از این نیازها اصلاح شود که در این گزارش بیشتر به این موضوعات می پردازیم:

■ **وضعیت چک های برگشتی**

براساس گزارش بانک مرکزی در آذر ماه در کل کشور حدود ۱/۴ میلیون فقره چک به مبلغی حدود ۱۳۵ میلیارد ریال برگشت داده شده است که نسبت به ماه قبل از نظر تعداد و ارزش به ترتیب ۳ درصد و ۲/۶ درصد کاهش نشان می دهد. در همین ماه ۱۵/۳ درصد از کل تعداد چک های مبادله‌ای و ۲۱/۶ درصد از کل مبلغ چک‌های مبادله‌ای برگشت داده شده است. براساس این گزارش در آبان ماه ۱/۵ میلیون فقره چک به ارزش ۱۳۸ هزار میلیارد ریال برگشت خورده است که نسبت به ماه قبل از نظر تعداد ۵ درصد کاهش و از نظر مبلغ ۶ درصد افزایش یافته است. در ماه آبان ۱۵/۴ درصد کل چک ها و ۲۱/۳ درصد مبلغ چک های مبادله شده برگشت داده شده است. همچنین براساس گزارش موجود روی سایت بانک مرکزی طی مهرماه امسال در کل کشور حدود ۱/۶ میلیون فقره چک به مبلغی حدود ۱۳۱ میلیارد ریال برگشت داده شده است که نسبت به ماه قبل از نظر تعداد ۹ درصد و از نظر ارزش ۱/۸ درصد افزایش نشان می دهد. در همین ماه ۱۵/۷ درصد از کل تعداد چک های مبادله ای و ۲۱/۳ درصد از کل مبلغ چک‌های مبادله شده برگشت داده شده است. این وضعیت در شهریور ماه نیز شرایط مشابهی دارد به طوری که در این ماه در کل کشور حدود ۱/۴ میلیون فقره چک به مبلغی حدود ۱۲۸ هزار میلیارد ریال برگشت داده شده است که از نظر تعداد و مبلغ به ترتیب ۷/۵ و ۷/۲ درصد کاهش نشان می‌دهد. در همین ماه ۱۵/۶ درصد از کل تعداد چک های مبادله‌ای و ۲۱/۸ درصد از کل مبلغ چک های مبادله‌ای برگشت داده شده است. این وضعیت نشان می دهد که طی ماه های مهر، آبان و آذر که ماه های پس از راه اندازی سامانه صیاد بوده است شاهد اندک افزایش در آمار چک های برگشتی نیز بوده ایم که شاید یک دلیل آن مراجعه بیشتر صاحبان چک های قدیمی و غیر صیادی به بانک ها برای وصول چک های خود بوده است چرا که با راه اندازی سامانه صیاد بنابر اعلام معاون فناوری های نوین بانک مرکزی چک های غیر صیادی تا ۱۵ اردیبهشت ماه سال آینده در تمام شعب هر بانکی معتبر خواهند بود و پس از این تاریخ تنها از طریق شعبه صادر کننده قابلیت وصول خواهند داشت.

■ **استفاده غلط از چک**

دکتر حسن کلهر استاد دانشگاه و عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی ایران، با اشاره به استفاده غلط از چک در کشورمان با تاکید بر این که چک در حقیقت به عنوان ابزاری برای پرداخت و حواله پول است، می گوید: در میان مردم و تجار و فعالان اقتصادی فراموش شده است که چک یک وسیله پرداخت است نه یک ابزار اعتباری مانند سفته و برات. به گفته وی طبق تعریفی که در قانون تجارت آمده است دارنده وجه در بانک از طریق چک به بانک دستور می دهد که مبلغی را به فرد آورنده چک بپردازد. وی می افزاید: مردم ما گاهی بدون توجه به ماده ۳ قانون صدور چک اقدام به صدور چک می کنند که در آن تاکید شده است که باید دارنده چک با توجه به مبلغی که در آن قید می کند در بانک وجه یا اعتبار داشته باشد و نمی تواند برای برداشت تمام یا قسمتی از آن اقدام کند یا دستور پرداخت نکردن آن را بدهد. وی با بیان این که مردم از چک بیشتر به عنوان یک ابزار اعتباری مانند سفته و برات استفاده می کنند، می گوید: دلیل این مسئله روشن است، چک جنبه کیفری دارد و سهل الوصول است درحالی که برای هر برگ از سفته و برات باید مقداری مالیات یا تمبر به دولت بدهید بنابراین برای مردم جاافتاده است که در عملیات نسیه و اعتباری شان به جای برات و سفته از چک استفاده کنند که این غلط است.

■ **مقایسه‌ای با دیگر کشورها**

این فعال اقتصادی سیاست های انقباضی بانک مرکزی را از دیگر دلایل رشد چک های برگشتی می داند و می افزاید: بر اساس یک مقایسه که میان چند کشور انجام شده است، در ترکیه حدود ۳ درصد، در امارات متحده عربی حدود ۴ درصد و در تایلند حدود ۱۱ درصد از چک ها برگشت می‌خورد. دکتر کلهر رکود در بازار به ویژه در برخی از فصول سال را یک دلیل افزایش چک های برگشتی در برخی از ماه های سال می داند و می افزاید: شرایط رکود و رونق اقتصادی کشور ۱۰۰ درصد در میزان چک های برگشتی اثرگذار است به طوری که در شرایط رونق میزان چک های برگشتی خیلی کمتر است. وی بر رسی صلاحیت کسانی را که برای دریافت چک در بانک ها افتتاح حساب می کنند نیز از دیگر دلایل افزایش چک های برگشتی می داند و می گوید: بانک ها باید دقت کنند که دلیلی ندارد برای یک خانم خانه دار یا کارمند یا کارگر ساده و این گونه افراد ضمن احترام به آن ها دسته چک صادر کنند.

■ **رکود اقتصادی، دلیل دیگر چک های برگشتی**

دکتر یوسفی، کارشناس مسائل پولی و بانکی، با بیان این که یک دلیل افزایش چک های برگشتی رکود اقتصادی است، می گوید: سامانه صیاد موضوع اعتبار افراد را کاملا رصد می کند و در نتیجه ابزار کنترل صلاحیت افراد ایجاد شده است اما این که چرا چک های برگشتی ما اضافه شده است به مسائل دیگری برمی گردد که در جامعه وجود دارد. به گفته وی ۶۸ درصد از زندانیان محکومیت مالی ناشی از چک های برگشتی هستند که تعداد آن ها به ۶ هزار نفر می رسد که شاید بتوان گفت بیش از ۹۰ درصد از این افراد قصد کلاهبرداری نداشته اند و مسائل و مشکلات اقتصادی موجب این مسئله شده است. یوسفی ادامه می دهد: در زمان تحریم بیش از ۲۰ میلیارد دلار از سرمایه در گردش موجود در اقتصاد کشور از چرخه اقتصادی ما خارج شد به عنوان مثال کسی که وارد کننده دارو بود قبلا با اعتباری که پیش تولید کننده خارجی داشت حدود ۱۰ درصد از کل مبلغ معامله را به صورت فاینانس یا یوزانس پرداخت می کرد و سپس کالای او در کشور بین عمده فروش و خرده فروش توزیع می شد و پول فروشنده و وارد کننده به مرور برمی گشت ولی در زمان تحریم این مسائل برداشته شد و باید کل مبلغ پرداخت می شد و به همین ترتیب عمده فروش و خرده فروش نیز باید کل مبلغ را به صورت نقدی تسویه می کردند که در نتیجه اگر کالا به موقع فروش نمی رفت موجب برگشت چک ها می شد. وی با بیان این که با وجود اعلام دولت مبنی بر خروج از شرایط رکود اقتصادی اما در سیستم بانکی و بازار چنین چیزی خیلی مشاهده نمی شود، می افزاید: اثر بخشی پرداخت تسهیلاتی که می تواند نقدینگی را به تولید تبدیل کند نیز نکته مهمی است هم اکنون بخشی از تسهیلاتی که پرداخت می شود در حقیقت تمدید {استمهال} است که اثر بخشی زیادی ندارد چون اصل پول یک بار پرداخت شده و اثر خود را گذاشته است.

■ **جنبه کیفری چک ضعیف شده است**

شاید یک عامل اثرگذار دیگر در افزایش آمار چک های برگشتی آن است که جنبه کیفری چک ها ضعیف شده است. دکتر یوسفی معتقد است مجلس شورای اسلامی به دلیل افزایش آمار زندانیان ناشی از چک خواست تا تغییراتی در قانون به وجود آورد اما این تغییرات به خوبی اثرگذار نبود. درخور ذکر است ماده ۷ قانون صدور چک قیودی برای رفع پیگیری کیفری چک مطرح می کند: ۱- ثابت شود که چک سفید امضا بوده است ۲- ثابت شود که وصول چک منوط به تحقق شرطی بوده است ۳- چک بابت تعهد و تضمین ۴- اگر ثابت شود که تاریخ صدور چک بر وصول چک مقدم است (چک موعد دار است) ۵- باید تا ۶ ماه چک را برگشت بزنیم و گرنه قابلیت پیگیری کیفری را از دست می دهد. همچنین پیش فرض قانون آن است که چک ها به صورت چک روز کشیده شده اند در حالی که بیشتر چک های موجود در بازار و فعالیت های اقتصادی موعد دار است که به ظاهر قابلیت پیگیری کیفری ندارد اما چون پیش فرض قانون آن است که چک روز کشیده می شود بنابراین در صورت شکایت باید صادر کننده چک در دادگاه ثابت کند که چک روز نبوده است.

■ **ویژگی های سامانه صیاد**

ناصر حکیمی، معاون فناوری های نوین بانک مرکزی در مراسم رونمایی از سامانه صیاد با بیان این که با استفاده از این سامانه صدور چک در همه بانک ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز کشور یک دست و استاندارد خواهد شد، افزود: هم اکنون چک ها به صورت غیر متمرکز در شعب بانک ها صادر می شود و در اختیار مشتریان قرار می گیرد، در این فرایند ممکن است خللی به وجود آید و بر اثر مشکل یا سهل انگاری برای کسی که سابقه چک برگشتی دارد یا حساب او مسدود شده است مجدد دسته چک صادر شود.

وی همچنین گفت: چک های موجود تا ۱۵ اردیبهشت ماه ۹۷ دارای اعتبار است و درخواست و دریافت از طریق اینترنت بانک انجام می شود و گیرنده چک می تواند از طریق پیامک استعلام چک ها را انجام دهد. این مقام مسئول در بانک مرکزی با بیان این که امیدواریم با راه اندازی سامانه صیاد اطمینان و اعتماد به چک بیشتر شود و این ابزار به عنوان یکی از ابزارهای تامین مالی خرد و پرداخت باشد، اظهار کرد: چک هایی که برای بعد از این تاریخ صادر شده است، از اعتبار ساقط نمی شود و به قوت خود باقی است. ناصر حکیمی درباره ویژگی بارز سامانه صیاد گفت: ویژگی بسیار مهم سامانه صیاد این است که یک شماره منحصر به فرد روی هر برگه چک درج می شود که دریافت کننده چک می تواند این رقم را به سامانه پیامکی بانک مرکزی ارسال کند و در همان لحظه از سوء سابقه صاحب چک مطلع شود. وی افزود: اگر مشکلی وجود داشته باشد همان لحظه گیرنده پیامک مطلع می شود و می تواند قبل از این که چک را دریافت کند معامله را قطعی نکند، این موضوع اطمینان نسبی به افراد می دهد که اصالت چک اطمینان بخش است ضمن آن که وضعیت صاحب چک نیز استعلام شده است. معاون فناوری های نوین بانک مرکزی با بیان این که این طرح با همت کارشناسان بانک مرکزی به منظور رفع مشکلات فعلی کاربری چک پیاده سازی شده است، افزود: با استفاده از این سامانه در دو بعد شکلی و فرایندی، تحولات مهمی از جمله اعتبارسنجی یکپارچه، کنترل دقیق اهلیت متقاضی دسته چک پیش از صدور و استعلام وضعیت عملکرد صادر کننده چک را ایجاد خواهد کرد. ناصر حکیمی با تاکید بر این که استاندارد سازی برگه چک نقش مهمی را در پیشگیری از جعل ایفا می کند و به ذی نفع چک امکان می دهد تا از اصالت آن با توجه به یکپارچگی مولفه های امنیتی و ظاهری در تمام بانک ها اطمینان حاصل کند گفت: با توجه به اصلاح فرایند صدور و کارسازی چک، امکان استعلام وضعیت صادر کننده چک برای گیرنده ذی نفع آن به هنگام معامله و پیش از پذیرش آن از سامانه متمرکز فراهم خواهد شد. وی افزود: این موضوع باعث کاهش مخاطره پذیرش چک توسط ذی نفعان می شود و با افزایش مسئولیت صادر کنندگان چک اصلاح رفتاری را سبب خواهد شد. ضمن آن که امید می رود با اصلاح فرایند و رفتار صادر کنندگان چک، اعتماد به این ابزار پولی ارتقا یافته و همزمان با تسهیل مراودات تجاری مشتریان، میزان پرونده های قضایی مرتبط با چک تعدیل شود.

■ **یک پیشنهاد برای کارایی بهتر سامانه صیاد**

هر چند ارائه چک های صیادی به دلیل دارا بودن یک شماره منحصر به فرد که قابلیت استعلام گرفتن از صلاحیت صادر کننده چک را از سامانه دارد؛ امکان اعتبارسنجی مشتریان بانکی را بهتر فراهم کرده است اما خوب است سیستم بانکی نیز این اعتبارسنجی را در دسته چک های صادر شده عملیاتی کند به طوری که با رنگ بندی دسته چک ها یا سایر روش ها امکان تعیین رقم چک به اعتبار مشتری مرتبط باشد. «جواد. ج» که دارای دوتابعیت از کشورهای ایران و او کراین است با اشاره به این که در کشور او کراین بزرگی رقم چک به صورت مرحله ای است و با رشد اعتبار هر فرد در سیستم بانکی این کشور رقمی که می تواند برای آن چک صادر کند نیز افزایش می یابد به گزارشگر ما می گوید: در کشور او کراین این گونه نیست که هر کسی بتواند به هر میزانی که می خواهد چک بکشد در حالی که در ایران این طور است و هر فرد تازه وارد می به بازار می تواند هر عددی که می خواهد را درون برگه چک خود بنویسد. به گفته وی در این کشور وقتی که فرد به عنوان مثال بتواند اعتبار خود در بانک را به میزان هزار دلار شارژ کند، آن گاه امکان کشیدن چک به مبالغ تا هزار دلار را می یابد و پس از آن که توانست این میزان اعتبار را پر کند دستیابی به ارقام بالاتر نیز امکان پذیر می شود.

■ **وعده سیف؛ صیاد، اعتبار را به چک بازمی گرداند**

پیش از این ولی ا... سیف در جلسه با مدیران عامل بانک های دولتی، خصوصی و موسسات اعتباری، با اشاره به اهمیت روزافزون نظام بانکی در تحقق اهداف اقتصادی کشور و اهمیت بانکداری الکترونیک در نظام بانکی گفته بود: سامانه صیاد از زمان راه اندازی با وجود این که پیش بینی می شد با واکنش منفی بازار مواجه شود بر اساس گزارش های واصل شده از کسبه و تجار اعتبار را به چک بازگردانده است و نباید اجازه دهیم برخی کج سلیقگی ها باعث شود که از مسیر مثبت و درستی که در پیش روست، منحرف شویم. به گزارش بانک مرکزی، رئیس کل بانک مرکزی همچنین با توجه به تاکید رئیس جمهور، گفت که بانک ها موظفند برای عملیاتی شدن سامانه نسیم و تمرکز حساب های دولتی همراهی کنند.

جدول سخت [شماره ۲۴۳]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی: ۱- صفحه توری بافته شده از الیاف ارتجاعی محکم برای حرکات ژیمناستیکی- عنوانی که از طرف مخالفان به پیروان اسماعیلیه داده شده بود- مهرورزی ۲- فنی در کشتی- فیلمی در گونه کمدی درام بابازی بروس درن- رمانی نوشته میلان کوندرا ۳۱- فاضلاب- دوباره- برچسب کالای بسته بندی شده- در را به چارچوب متصل می کند ۴- کاهش ارزش پول در نظام نرخ شناور ارز- مجلس شادی- از علوم بی پایه قدمایی از نوع شعبده ۵- سرسری- گروهی از جانوران بی مهره- سنجاب انیمیشن عصریخ بندان ۶- کاربن بی کار شده!- رسیدگی به اتهام کسی- مساحت فضای قابل استفاده هر واحد مسکونی- مرحله خواب عمیق ۷- واحدی برای اندازه گیری توان الکتریکی- معادل فارسی استیشن- پول چین ۸- پشته ای از ماسه و سنگ که سر اسر دهانه رودخانه را بگیرد- فرزندزاده- آموختن ۹- مربوط به هجرت- عالی ترین راسته پستانداران- جنبش و حرکت- بلدرچین ۱۰- ایالتی در آمریکا- نوعی آش نذری- سیاه و سفیدش را همه دارند ۱۱- بزرگتر از گردان- جزایری در اقیانوس کبیر- فرمانده شهید لشکر ۳۱ عاشورا در دفاع مقدس.

عمودی: ۱- خروس مازندرانی- اثری از آلفرد دوموسه، نویسنده فرانسوی ۲- ملون- واحدی برای شمارش کالا ۳- هشتمین ماه میلادی- نوعی نقاشی ۴- مخترع چرخ خیاطی ۵- مهمترین محصول کشاورزی ترکمنستان- بحرانی- چاشنی غذایی ۶- مایه دردسر- الکل سفید ۷- ژله- نوعی شتر دو کوهانه ۸- حرف انتخاب- کرم انگلی لوله گوارش ۱۰- جدر ستم در شاهنامه ۹- نژاد، تبار- ذلت و خواری ۱۰- نوار ضبط صوت- جنین ۱۱- کتاب طب ابن سینا- بسیار بخشنده ۱۲- طول- خواب ۱۳- پاداش- نوزاد- روستا ۱۴- موشواره کامپیوتر- ارمغان ۱۵- تئودولیت- خاکستری تیره ۱۶- ضربه سر در فوتبال- سالخورده- سوغات قم صر ۱۷- پرنده‌ای شبیه گنجشک ۱۸- روشنایی ها- به بچه کنجکاو و پرتحرک گویند ۱۹- دهستانی در سنندج با قرآن تاریخی- تزیین کننده ۲۰- از آثار زنده یاد امیر حسین فردی، داستان نویس ادبیات انقلاب اسلامی- از حلق تا معده.

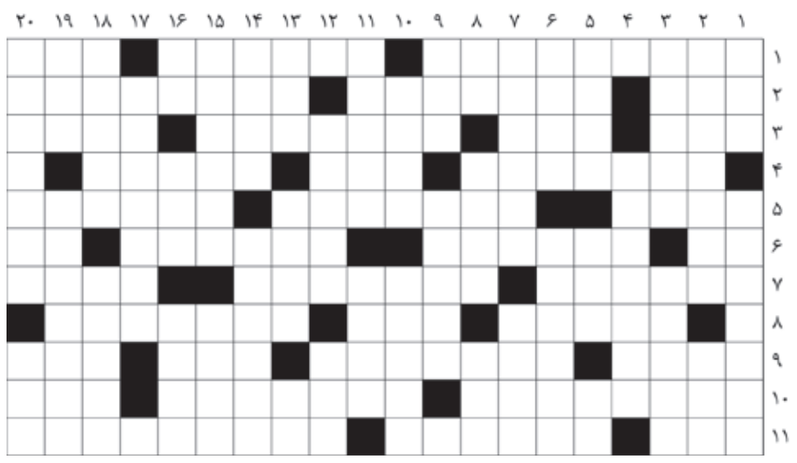

حل جدول شماره ۲۴۲

جدول متوسط [شماره ۷۰۲۹]

طراح جدول: امید موسوی

افقی: ۱- از اسامی باری تعالی به معنی تقسیم کننده روزی- لم یزرع- سلول نر گیاه- با فرهنگ ۲- ناخوش- پسوند شباهت- نوعی زیر انداز- حرف همراهی ۳- سمت راست- باختر- موثر- ذره باردار- آفت گندم ۴- قوت لایموت- عشق فرنگی- ستایشگر- نحیف- نغمه و ساز ۵- تکرار حرف- شکاف- پدر- هماهنگ- از انواع شنا ۶- هوای متحرک- اخگر- از حروف الفبا- دیروز ۷- هوس زن باردار- رشته‌ای که در پهنای پارچه بافته می شود- ریز نمرات- یک آذری- آبادی ۸- عشوه- غذای بیمار- تازه رسیده- ابله- چرم دباغی شده ۹- ناپیدا- میوه تلفنی- ماهر- راندن و دور کردن- سرباز نیروی دریایی ۱۰- خشکی- از انواع ابر- غذای زمین- سوغات قم ۱۱- جلد- نیستی- جانب- راهرو

عمودی: ۱- ساده ۲- سرشیر- اسب چاپار ۳- مورد اعتماد- پرنده شکاری- حرف نداری ۴- دیدنی ارتش- درخت اعدام- ابزار نجار ۵- تلخ- لقبی اشرافی در اروپا- از نت ها ۶- پرنده‌ای شناگر- فرایند ۷- دیوار قلعه- نحس- پهلوان ۸- حیوان نجیب- دعا- پس ۹- حرف تردید- سوزان- پیکان ۱۰- نارس- مکان داد و ستد سهام ۱۱- از حالات ماده- زمان بی پایان ۱۲- محافظ- زیان- مخفف کوه ۱۳- امیدواری- پیاله- درازا ۱۴- ماه سرد- سریع- جوز ۱۵- پشتیبان- هستی ۱۶- جهت- عشیره- چاشنی دوسویه ۱۷- پسر- میان- مال و دارایی ۱۸- مادر لر- پرستار بیگانه- نادان ۱۹- جدا- مجموعه اشعار ۲۰- اغلب تمدن های بشر در این منطقه تشکیل شده است

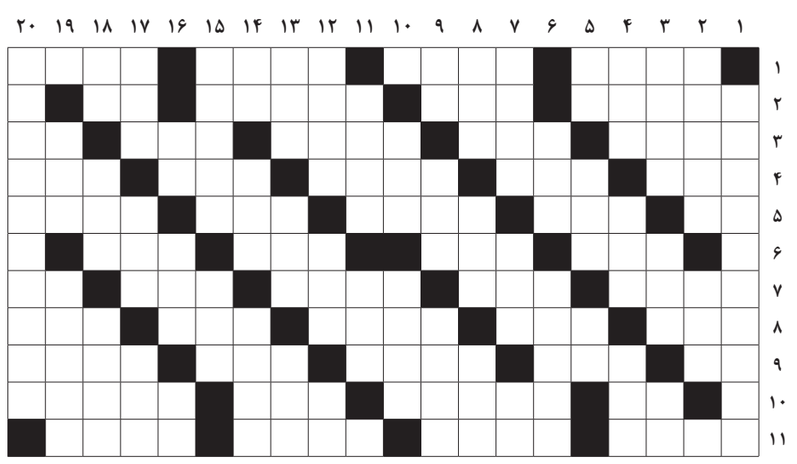

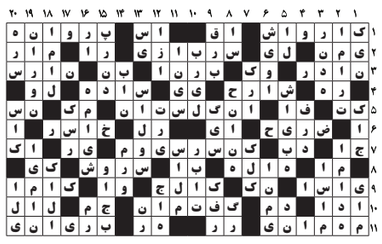

حل جدول شماره ۷۰۲۸